

МІЖНАРОДНИЙ ГУМАНІТАРНИЙ УНІВЕРСИТЕТ
Інститут права, економіки та міжнародних відносин
Кафедра бізнес-адміністрування і корпоративної безпеки

«ЗАТВЕРДЖУЮ»

В. о. ректора, доцент

К. В. Громовенко

«9» жовтня 2019 року

РОБОЧА ПРОГРАМА
НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

Методологія та організація наукових досліджень

(назва навчальної дисципліни)

Галузь знань **07 - Управління та адміністрування**

(шифр і назва напрямку підготовки)

Спеціальність **073 - Менеджмент**

(шифр і назва спеціальності)

Освітньо-наукова програма: **Менеджмент**

Інститут права, економіки та міжнародних відносин

(назва інституту, факультету)

Третій освітньо-науковий рівень вищої освіти **доктор філософії**

Робоча програма навчальної дисципліни «Методологія та організація наукових досліджень» для здобувачів ступеня доктора філософії зі спеціальності 073-Менеджмент, – Одеса: МГУ, 2019, – 15 с.

Розробник:

д. е. н., професор Гончарук А. Г.

Робоча програма затверджена на засіданні кафедри бізнес-адміністрування і корпоративної безпеки

Протокол № 1 від « 28 » серпня 2019 р.

Гарант програми: д. е. н., професор Гончарук А.Г.

ВСТУП

Дисципліна «Методологія та організація наукових досліджень» є обов'язковою компонентою освітньо-наукової програми (ОНП) «Менеджмент» за третім, освітньо-науковим рівнем вищої освіти. Метою цієї ОНП є підготовка фахівців (докторів філософії), які на високому рівні здатні здійснювати наукові дослідження та вирішувати науково-практичні проблеми, пов'язані з управлінням підприємствами, організаціями та установами відповідно до сучасних тенденцій розвитку світової науки та поточних потреб глобальної економіки, економіки України і Причорноморського регіону, а також здійснювати науково-педагогічну діяльність у закладах вищої освіти.

ОНП «Менеджмент» вона спрямована на надання здобувачам вищої освіти необхідних знань, умінь та навичок для виконання наукових досліджень та здійснення педагогічної діяльності. І саме дисципліна «Методологія та організація наукових досліджень» є ключовою компонентою із набуття універсальних навичок дослідника та має сформувати у здобувачів вищої освіти необхідні знання та навички щодо самостійного виконання наукової роботи з дотриманням принципів академічної доброчесності.

При розробці цієї компоненти використовувались нормативні документи, наукова та навчальна література, інформаційні ресурси мережі Інтернет, а також кращі вітчизняні [1-13] і світові [14-18] розробки та практики викладання подібних дисциплін на програмах з менеджменту, зокрема у: Saïd Business School, University of Oxford (Велика Британія); Durham University Business School (Велика Британія); Copenhagen Business School (Данія); Aalborg University (Данія); NEOMA Business School (Франція); University of Bridgeport (США); Krasnoff Quality Management Institute (США).

Ця обов'язкова компонента ОНП «Менеджмент» безпосередньо пов'язана та є основою для подальшого вивчення обов'язкової дисципліни «Інформаційні технології у науковій діяльності», вибіркової дисципліни «Методологія аналізу та економіко-математичне моделювання», а також «Дослідницької практики».

1. Опис навчальної дисципліни

Найменування показників	Галузь знань, напрям підготовки, освітньо-кваліфікаційний рівень	Характеристика навчальної дисципліни	
		денна форма навчання	заочна форма навчання
Кількість кредитів – 3	Галузь знань 07 Управління та адміністрування (шифр і назва)	Нормативна	
Модулів – 2	Спеціальність 073 Менеджмент	Рік підготовки:	
Змістових модулів – 2		1-й	1-й
Індивідуальне науково-дослідне завдання <i>наукова стаття</i> (назва)		Семестр	
Загальна кількість годин – 90		1-й, 2-й	1-й, 2-й
		Лекції	
	Освітньо-кваліфікаційний рівень: Доктор філософії	26 год.	6 год.
		Практичні, семінарські	
		12 год.	6 год.
		Лабораторні	
		немає	-
		Самостійна робота	
		52 год.	78 год.
		Індивідуальні завдання: <i>наукова стаття</i>	
Вид контролю: залік			

2. Мета та завдання навчальної дисципліни

Метою вивчення дисципліни «Методологія наукових досліджень» є надання здобувачам вищої освіти необхідного обсягу знань та навичок у галузі наукових досліджень, підготовка їх до самостійного виконання наукової роботи.

Завдання навчальної дисципліни полягає у висвітленні теоретичних положень, питань методології, технології та організації науково-дослідницької діяльності, тобто формуванні теоретичного й практичного підґрунтя для ефективного, кваліфікованого проведення наукових досліджень здобувачами вищої освіти, як у процесі навчання в університеті, так і у подальшій роботі.

У результаті вивчення дисципліни здобувачі вищої освіти мають засвоїти методологію і методику досліджень, а також уміти відбирати та аналізувати необхідну інформацію.

У процесі реалізації програми дисципліни формуються наступні *компетентності* із передбачених ОНП «Менеджмент»:

а) *загальні* компетентності:

- навички критичного та аналітичного мислення;
- знання та розуміння наукової діяльності;
- здатність до проведення досліджень на глобальному рівні з використанням іноземних наукових джерел та бібліографічних баз;
- здатність до пошуку, оброблення та аналізу інформації з різних джерел;
- знання та дотримання принципів академічної доброчесності.

б) *фахові* компетентності:

- здатність розв'язувати комплексні проблеми у галузі управління і адміністрування та/або дослідницької діяльності;
- здатність до застосовування концептуальних та методологічних знань в науково-дослідній роботі та галузі управління і адміністрування;
- здатність до вирішення наукових проблем та завдань у галузі управління і адміністрування;
- здатність розробляти методологію наукового дослідження у відповідній галузі управління і адміністрування;

- здатність планувати та організувати дослідницьку діяльність;
- здатність формувати та обґрунтовувати гіпотези на основі теоретико-методологічного аналізу у галузі управління і адміністрування;
- здатність до критичного аналізу досліджень різних науковців у галузі управління і адміністрування;
- здатність застосовувати методи збирання інформації та методи кількісної обробки даних;
- здатність до розроблення методичних рекомендацій щодо впровадження результатів наукових досліджень.

Очікувані *програмні результати навчання* з дисципліни «Методологія наукових досліджень» є наступними:

- знання та розуміння категоріального апарату з предметної області досліджень;
- знання принципів та прийомів системного аналізу результатів досліджень;
- вміння здійснювати процеси організації та планування наукових досліджень;
- вміння здійснювати моніторинг науково-практичних проблем у професійній галузі з використанням методів збирання інформації (спостереження, аналіз документації, опитування, тестування та ін.) і методів кількісної та якісної обробки даних (математичні, статистичні та ін.);
- вміння використовувати понятійно-категоріальний апарат, теоретико-методологічні засади та методичні прийоми для обґрунтування проблем та подальшого розвитку наукових досліджень;
- вміння організовувати, планувати та виконувати наукові дослідження фундаментального та/або прикладного спрямування;
- вміння виявляти, аналізувати, протиставляти теоретичні та практичні дослідження різних науковців з предметної сфери наукового дослідження для обґрунтування власних висновків та пропозицій;

- вміння здійснювати комплексний аналіз для оцінки сучасного стану предметної сфери наукового дослідження фундаментального та/або прикладного спрямування;

- здатність переосмислювати наявне та створювати нове цілісне уявлення, пропонувати та обґрунтовувати гіпотези на основі теоретико-методологічного аналізу з предметної сфери наукового дослідження;

- вміння узагальнювати результати власних досліджень, надавати та обґрунтовувати власні пропозиції з предметної сфери дослідження.

3. Програма навчальної дисципліни

Змістовий модуль 1.

Теоретико-методологічні засади здійснення наукових досліджень

Тема 1. Наука та наукові дослідження

- 1.1. Сутність, виникнення та еволюція науки.
- 1.2. Категоріальний апарат. Класифікація наук.
- 1.3. Види та ознаки наукового дослідження

Тема 2. Методологія та методи наукових досліджень

- 2.1. Поняття методології науки.
- 2.2. Методи наукового дослідження.
- 2.3. Загальнологічні методи досліджень.
- 2.4. Наукові методи емпіричного дослідження.
- 2.5. Наукові методи теоретичного дослідження.
- 2.6. Системний підхід у науковому пізнанні

Змістовий модуль 2.

Організаційно-прикладні основи здійснення наукових досліджень

Тема 3. Організація наукового дослідження

- 3.1. Сутність та основні етапи організації досліджень.
- 3.2. Явища і процеси управління, їх пізнання.
- 3.3. Етапи наукових досліджень. Складання робочого плану.

- 3.4. Вибір проблеми та вимоги до теми дослідження.
- 3.5. Методологія планування наукового дослідження.
- 3.6. Застосування системного підходу в наукових дослідженнях.

Тема 4. Інформаційна база наукового дослідження

- 4.1. Поняття про наукову інформацію та її роль у проведенні досліджень.
- 4.2. Джерела інформації та їх використання в науково-дослідницькій роботі.
- 4.3. Особливості інформаційного пошуку при проведенні наукового дослідження.
- 4.4. Техніка роботи зі спеціальною літературою.
- 4.5. Бібліографічні бази. Міжнародні наукометричні бази.

Тема 5. Методика теоретичних та експериментальних досліджень

- 5.1. Загальні відомості про теоретичні дослідження.
- 5.2. Експеримент як засіб отримання нових знань.
- 5.3. Розробка методики експерименту.
- 5.4. Обробка експериментальних даних.
- 5.5. Вибіркові оцінки коректності математичної обробки результатів експерименту.
- 5.6. Вимоги щодо проведення статистичних спостережень.

Тема 6. Технологія наукового дослідження

- 6.1. Процес наукового дослідження і його характеристика
- 6.2. Напрямок, проблема, тема в науково-дослідних розробках. Визначення робочої гіпотези
- 6.3. Визначення мети, завдань, об'єкта і предмета дослідження
- 6.4. Теоретичні та прикладні наукові дослідження
- 6.5. Структура та правила оформлення наукової роботи (статті)
- 6.6. Літературний огляд: сенс та технологія проведення. Бібліографічний апарат наукових досліджень
- 6.7. Апробація та публікація результатів наукових досліджень
- 6.8. Сутність та принципи академічної доброчесності

4. Структура навчальної дисципліни

Назви змістових модулів і тем	Кількість годин											
	денна форма						Заочна форма					
	усь го	у тому числі					усь ого	у тому числі				
		л	п	лаб	ін д	с.р.		л	п	лаб	інд	с.р.
1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13
Змістовий модуль I. Теоретико-методологічні засади здійснення наукових досліджень												
Тема 1. Наука та наукові дослідження		2	-			8		1	1			13
Тема 2. Методологія та методи наукових досліджень		2	2			8		1	1			13
Разом за змістовим модулем 1		4	2			16		2	2			26
Змістовий модуль II. Організаційно-прикладні основи здійснення наукових досліджень												
Тема 3. Організація наукового дослідження		4	2			8		1	1			13
Тема 4. Інформаційна база наукового дослідження		4	2			8		1	1			13
Тема 5. Методика теоретичних та експериментальних досліджень		6	2			8		1	1			13
Тема 6. Технологія наукового дослідження		8	2			12		1	1			13
Разом за змістовим модулем 2		22	10			36		4	4			52
Усього годин	90	26	12			52		6	6			78

5. Теми семінарських занять

№ з/п	Назва теми	Кількість годин (Денна форма)	Кількість годин (заочна форма)
	Змістовий модуль I. Теоретико-методологічні засади здійснення наукових досліджень	2	2
1	Тема 1. Наука та наукові дослідження	-	-
2	Тема 2. Методологія та методи наукових досліджень	2	2
	Змістовий модуль II. Організаційно-прикладні основи здійснення наукових досліджень	10	4
3	Тема 3. Організація наукового дослідження	2	1
4	Тема 4. Інформаційна база наукового дослідження	2	1
5	Тема 5. Методика теоретичних та експериментальних досліджень	2	1
6	Тема 6. Технологія наукового дослідження	2	1
	Всього годин	12	6

6. Самостійна робота

№ з/п	Назва теми	Кількість годин (Денна форма)	Кількість годин (заочна форма)
	Змістовий модуль I. Теоретико-методологічні засади здійснення наукових досліджень	16	26
1	Тема 1. Наука та наукові дослідження	8	13
2	Тема 2. Методологія та методи наукових досліджень	8	13
	Змістовий модуль II. Організаційно-прикладні	36	52

	основи здійснення наукових досліджень		
3	Тема 3. Організація наукового дослідження	8	13
4	Тема 4. Інформаційна база наукового дослідження	8	13
5	Тема 5. Методика теоретичних та експериментальних досліджень	8	13
6	Тема 6. Технологія наукового дослідження	12	13
	Всього годин	52	78

7. Індивідуальні завдання

Індивідуальне науково-дослідне завдання (ІНДЗ) є видом поза аудиторної роботи здобувача навчального, навчально-дослідницького чи проектно-конструкторського характеру, яке використовується в процесі вивчення програмного матеріалу навчального курсу і завершується складанням заліку.

Мета ІНДЗ. Самостійне вивчення частини програмного матеріалу, систематизація, поглиблення, узагальнення, закріплення та практичне застосування знань здобувача з навчального курсу та розвиток навичок самостійної роботи.

Зміст ІНДЗ. ІНДЗ – це завершена теоретична або практична робота в межах навчальної програми курсу, яка виконується на основі знань, умінь і навичок, отриманих у процесі лекційних та семінарських занять, охоплює декілька тем або зміст навчального курсу в цілому.

Форма ІНДЗ – наукова стаття. Тема ІНДЗ обирається у відповідності до теми дисертаційного дослідження аспіранта.

8. Методи навчання та контролю

Методи навчання

У ході вивчення дисципліни «Методологія та організація наукових досліджень» використовуються такі методи навчання:

I. Інформаційно-презентативні:

- 1) усні: лекція, розповідь, пояснення;
- 2) письмові: конспект, план, тези, цитати, схеми, таблиці;
- 3) наочно-усні: демонстрація, слайди, відео.

II. Алгоритмічно-дійові:

1) діалогічні: бесіда, дискусія, консультація, тестування, семінари, питання-відповіді;

2) предметно-групові: питання;

3) групові: конференції.

III. Самостійно-пошукові:

1) індивідуальна робота: підготовка наукової статті

2) самостійна робота: питання, тестування.

Методи контролю

Система оцінювання знань та навичок здобувачів передбачає виставлення оцінок за всіма формами проведення занять. Перевірка та оцінювання знань здобувачів проводиться у наступних формах:

1. Оцінювання роботи здобувачів у процесі семінарських занять;

2. Проведення проміжного контролю;

3. Проведення модульного контролю;

4. Проведення підсумкового заліку.

Поточне оцінювання знань та умінь здобувачів здійснюється під час проведення семінарських занять і має на меті перевірку рівня підготовленості здобувача до виконання конкретної роботи.

Об'єктами поточного контролю є:

- активність та результативність роботи здобувача протягом семестру над вивченням програмного матеріалу дисципліни; відвідування занять;

- проходження проміжного контролю;

- виконання модульного контрольного завдання.

Оцінювання проводиться за такими критеріями:

- розуміння, ступінь засвоєння теорії та методології проблем, що розглядаються;

- ступінь засвоєння матеріалу дисципліни;

- ознайомлення з рекомендованою літературою, а також із сучасною літературою з питань, що розглядаються;

- уміння поєднувати теорію з практикою;
- логіка, структура, стиль викладу матеріалу в письмових роботах і при виступах в аудиторії;
- вміння обґрунтовувати свою позицію, здійснювати узагальнення інформації та робити висновки.

9. Розподіл балів, які отримують здобувачі

Поточне оцінювання та самостійна робота						ІНДЗ	Залік	Сума
Змістовий модуль 1		Змістовий модуль 2						
T1	T2	T3	T4	T5	T6	20	20	100
10	10	10	10	10	10			

T1, T2 ... T6 – теми змістових модулів.

10. Оцінювання

Оцінювання успішності навчання здобувачів наукового ступеню доктора філософії здійснюється за 100-баловою шкалою, яка переводиться відповідно в національну шкалу («відмінно», «добре», «задовільно», «незадовільно») та шкалу Європейської кредитної трансферно-накопичувальної системи (ЄКТС – A, B, C, D, E, FX, F).

Шкала оцінювання: національна та ECTS

Шкала оцінювання: національна та ECTS			
Сума балів за всі види навчальної діяльності	Оцінка ECTS	Оцінка за національною шкалою	
		для іспиту	для заліку
90 – 100	A	відмінно	зараховано
82-89	B	добре	
74-81	C		
64-73	D	задовільно	
60-63	E		
35-59	FX	незадовільно з можливістю повторного складання	не зараховано з можливістю повторного складання
0-34	F	незадовільно з обов’язковим повторним вивченням дисципліни	не зараховано з обов’язковим повторним вивченням дисципліни

Максимальна кількість балів ставиться за умови відповідності виконаного завдання здобувача або його усної відповіді всім зазначеним критеріям. Відсутність тієї чи іншої складової знижує оцінку на відповідну кількість балів.

При оцінюванні практичних завдань увага приділяється якості, самостійності та своєчасності здачі виконаних завдань викладачу (згідно з графіком навчального процесу). Якщо якась із вимог не буде виконана, то бальна оцінка буде знижена.

Проміжний тестовий контроль проводиться один раз за семестр. При проведенні поточного тестування визначається рівень знань здобувачів з теоретичних питань навчальної дисципліни. Тестові завдання охоплюють провідні теми, які вивчаються в межах даної навчальної дисципліни та згруповані одним модулем, кожен з яких складається з тестових завдань різного рівня складності.

Підсумковий контроль проводиться в кінці вивчення курсу у вигляді ПМК. Оцінювання рівня знань при складанні заліку здійснюється за такими критеріями.

«Зараховано» (60-100 балів). Здобувач засвоїв навчальний матеріал, знає основну літературу, вміє виконувати практичні завдання, викладає матеріал у логічній послідовності, робить узагальнення й висновки, наводить практичних прикладів у контексті тематичного теоретичного матеріалу, допускає незначні помилки у формулюванні термінів, категорій, невеликі арифметичні помилки у розрахунках при вирішенні практичних завдань. «Не зараховано» (0-59 балів). Здобувач не засвоїв навчальний матеріал, дає неправильні відповіді на поставлені теоретичні питання, не вміє або неправильно виконує розрахунки при вирішенні практичних завдань.

11. Рекомендована література

1. Бірта Г. О. Методологія і організація наукових досліджень: навч. посіб. / Г. О. Бірта, Ю.Г. Бургу – К.: Центр учбової літератури, 2014. – 142 с.
2. Гончарук А. Г. Методологические основы оценки и управления эффективностью предприятия: Монография. – Одесса: Астропринт. – 2008. – 288 с.

3. Гончарук А. Г. Про якість наукових досліджень // Інтелігенція і влада. – 2012. – №. 25. – С. 137-142.
4. Гуторов О.І. Методологія та організація наукових досліджень : навч. посібник / О.І. Гуторов; Харк. нац. аграр. ун-т ім. В.В. Докучаєва – Х.: ХНАУ, 2017. – 272 с.
5. Каламбет С.В. Методолія наукових досліджень: Навч. посіб. / С.В. Каламбет, С.І. Іванов, Ю.В. Півняк Ю.В. – Д.: Вид-во Маковецький, 2015. – 191 с.
6. Корбутяк В.І. Методологія системного підходу та наукових досліджень: Навчальний посібник. – Рівне: НУВГП, 2010. – 176 с.
7. Краус Н.М. Методологія та організація наукових досліджень: навчально-методичний посібник. – Полтава: Оріяна, 2012. – 183 с.
8. Мокін, Б.І. Методологія та організація наукових досліджень : навчальний посібник / Б.І.Мокін, О.Б.Мокін. – Вінниця: ВНТУ, 2014. –180 с.
9. Основи методології та організації наукових досліджень: Навч. посіб. / за ред. А. Є. Конверського. – К.: Центр учбової літератури, 2010. – 352 с.
- 10.Швець Ф. Д. Методологія та організація наукових досліджень : навч. посібник / Ф. Д. Швець . – Рівне : НУВГП, 2016. – 151 с.
- 11.Юринець В. Є. Методологія наукових досліджень : навч. посібник / В. Є. Юринець. – Львів : ЛНУ імені Івана Франка, 2011. – 178 с.
- 12.Goncharuk A. G. Management Education in Research // Journal of Applied Management and Investments. – 2015. – Т. 4. – №. 3. – С. 151-155.
- 13.Goncharuk A. G. Efficiency vs Effectiveness: Alternative Metrics for Research Performance // Journal of Applied Management and Investments. – 2018. – Т. 7. – №. 1. – С. 24-37.
- 14.Karlsson C. Research methods for operations management / Copenhagen Business School. – New York: Routledge, 2016. – 335 p.
- 15.Kuada J. Research methodology: A project guide for university students / Aalborg University. – Frederiksberg: Samfunds Litteratur, 2012. – 182 p.

16. Maylor H., Blackmon K., Huemann M. Researching business and management / Said Business School, University of Oxford. – London: Palgrave Macmillan, 2017. – 452 p.
17. Picardi C.A., Kevin D.M. Research methods: Designing and conducting research with a real-world focus / University of Bridgeport; Krasnoff Quality Management Institute. – London: Sage Publications, 2014. – 275 p.
18. Schyns B., Hall R. J., Neves P. Handbook of methods in leadership research / NEOMA Business School, France and Durham University Business School, Durham University. – Cheltenham: Edward Elgar Publishing, 2019. – 480 p.

12. Інформаційні ресурси

1. Законодавство України [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://zakon.rada.gov.ua>
2. Національна бібліотека України ім. В.І. Вернадського [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://www.nbuv.gov.ua>
3. Державна служба статистики України [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://www.ukrstat.gov.ua>
4. ScienceDirect — одна з найбільших онлайн-колекцій опублікованих наукових досліджень [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <https://www.sciencedirect.com>
5. Scopus — бібліографічна і реферативна база даних та інструмент для відстеження цитованості статей, опублікованих у наукових виданнях [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://www.scopus.com>